

NÁHRADA ŠKODY

A ODŠKODNENIE OBETÍ NÁSILNÝCH TRESTNÝCH ČINOV

Bol na Vás **spáchaný trestný čin**,
v dôsledku ktorého Vám vznikla ujma?

Nie ste si istý, **aké sú Vaše práva?**

Potrebuje pomoc pri uplatnení si Vašich práv?

TENTO PROJEKT JE PODPorený Z EURÓPSKEHO SOCIÁLNEHO FONDU.

Náhrada škody

a odškodnenie obetí násilných trestných činov

V tomto informačnom materiáli, ktorý bol vytvorený v úzkej spolupráci s Centrom právnej pomoci, sa oboznámite so základnými informáciami, ktoré by Vám mali pomôcť pri uplatňovaní si nároku na náhradu škody a odškodného od štátu.

Pre lepší prehľad Vám poskytujeme odpovede na základné otázky a zároveň kontakty a rady, ktoré Vám môžu pomôcť rozhodnúť sa ako ďalej konať.

Na tomto mieste sme tému náhrady škody a odškodnenia pre Vás spracovali zo všeobecného hľadiska a zámerom spracovania je poskytnúť prvotný prehľad a užitočné informácie. Je potrebné vziať do úvahy, že spracovaná problematika je právne náročná. Preto by sme Vás radi povzbudili k tomu, aby ste nás oslovili s cieľom bezplatnej osobnej konzultácie. V rámci osobného kontaktu Vám poskytneme základné informácie „šité na mieru“, ktoré budú zodpovedať Vaším individuálnym potrebám a požiadavkám.

Ministerstvo vnútra SR v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstvom spravodlivosti SR, za súčinnosti odborníkov zo samosprávy a mimovládneho sektora, spoločne ponúkajú pomoc obetiam trestných činov aj prostredníctvom **informačných kancelárií pre obete trestných činov** (ďalej len „informačná kancelária“).

Pracovníci informačnej kancelárie Vám poskytnú bezplatné konzultácie a spoločne s Vami identifikujú Vaše potreby a nasmerujú Vás na organizácie poskytujúce špecializované služby.

Poznámka: Informácie uvedené v tejto informačnej brožúre sú aktualizované v súlade so zákonom o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov 274/2017 v znení novely 217/2021 Z. z., účinným od 01. 07. 2021.

odbor prevencie kriminality
kancelárie ministra vnútra SR

¹ Pozn.: Informačné kancelárie boli vytvorené v rámci Národného projektu „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obete“, ktorý je realizovaný v rámci operačného programu Efektívna verejná správa s finančnou podporou z Európskeho sociálneho fondu.

Základné právo obete (poškodeného) na uplatnenie nároku na náhradu škody

Obet' trestného činu je v rámci trestného konania označovaná ako osoba poškodená, ktorej prislúchajú viaceré práva, medzi nimi aj právo na uplatnenie nároku na náhradu škody.

➔ Právo na náhradu škody vzniká v situáciách, kedy osobe v dôsledku trestného činu vznikla majetková ujma, ujma na zdraví, nemajetková ujma alebo iná škoda. Podľa konkrétnej situácie existujú možnosti, ako môže byť osobe spôsobená ujma aspoň čiastočne kompenzovaná zo strany páchatel'a alebo od štátu. Kompenzácia od štátu je možná len v prípade osôb, ktorým bola v dôsledku spáchaného násilného trestného činu spôsobená ujma na zdraví (napr. ako následok trestného činu ublíženia na zdraví, týrania blízkej a zverenej osoby a i.) alebo nemajetková ujma (v prípadoch sexuálneho zneužívania, znásilnenia, sexuálneho násillia, obchodovania s ľuďmi a i.) a ak ujma nebola nahradená iným spôsobom (napr. páchatel'om).

➔ Poškodený (obet') má zároveň právo nechať sa počas celého trestného konania zastupovať advokátom alebo splnomocnencom. Splnomocnencom môže byť akákoľvek osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony a nie je ešte účastníkom daného trestného konania (tzn. nie je sudca, prokurátor, obhajca, páchatel', svedok, znalec a pod.). Okrem splnomocnenca si môže ako psychickú podporu poškodený určiť aj dôverníka, ktorý ho bude sprevádzať počas vykonávania úkonov v rámci trestného konania (napr. ak poškodený nechce ísť sám na políciu z dôvodu výsluchu, nahliadnutia do spisu a i.). Dôverníkom môže byť priateľ, známy alebo iná osoba, ktorej poškodený dôveruje a cíti sa pri nej bezpečne.

Policajt alebo prokurátor je povinný poškodeného o týchto a iných právach poučiť a umožniť mu v rámci trestného konania uplatniť si ich.

Náhrada škody od páchatel'a v prípade majetkovej ujmy

V akých prípadoch
je možné **uplatniť si
nárok na náhradu
škody** od páchatel'a?

**Akým spôsobom
sa nárok na náhradu škody
od páchatel'a uplatňuje?**

➔ Ak Vám trestným činom vznikla majetková ujma (napr. z dôvodu na Vás spáchaného podvodu, poškodzovania vecí, krádeže a i.), môžete si v rámci trestného konania u policajta alebo prokurátora, najneskôr do skončenia vyšetrovania, uplatniť náhradu škody od páchatel'a.

➔ Návrh na náhradu škody je možné uplatniť ústne pri výsluchu alebo písomne. V návrhu je potrebné uviesť, v akej výške a z akých dôvodov si nárok uplatňujete. Majetková ujma sa dá objektívne vyjadriť v peniazoch, pričom je možné uhradiť skutočnú škodu, ktorá bola trestným činom spôsobená (ujma na majetku, náklady na opravu alebo náhradu poškodenej veci a i.) alebo ušlý zisk (napr. nemožnosť vykonávať zárobkovú činnosť do času, kým nebude poškodená vec uvedená do pôvodného stavu alebo inak nahradená).

Modelový príklad:

“

Mária sa prostredníctvom sociálnych sietí zoznámila s Dušanom, ktorý od nej, s príslubom spoločného života, postupne pod rôznymi zámienkami viackrát vymánil vyšší finančný obnos.

Dušan jej sľuboval spoločný prenájom bytu, v ktorom budú viesť spoločný život, pričom si s týmto cieľom vypýtal zálohu pre fiktívneho prenajímateľa.

Dušan sa ale Márii ozýval postupne čoraz menej, až sa prestal ozývať úplne a spoločný život v prenájme bol v nedohľadne.

Dušan od Márie pod rôznymi zámienkami vymánil v celkovom súčte 2-tisíc €.

Okolnosti prípadu klientky Márie nasvedčujú, že sa mohla stať obeťou trestného činu podvodu. Mária má preto vo svojej situácii právo **podať trestné oznámenie** . Z dôvodu vzniknutej ujmy na majetku má právo uplatniť si aj **nárok na náhradu škody od páchatela** , v tomto prípade na sumu 2-tisíc €, ktorú poskytla Dušanovi. Dôvodom, prečo si môže uplatniť nárok na náhradu vzniknutej finančnej ujmy je, že finančné prostriedky poskytla tejto osobe za účelom uhradenia zálohy za prenájom bytu, ktorý sa ukázal ako fiktívny.

V tomto modelovom prípade si Mária má právo uplatniť nárok na náhradu škody od páchatela, pričom však nemá nárok na odškodnenie zo strany štátu, ktoré je určené pre obeť násilných trestných činov.

Odškodnenie obetí násilných trestných činov

Čo je to **ujma na zdraví** a ako **vzniká nárok na náhradu škody (odškodnenie)** od štátu?

Nárok na náhradu škody vzniká vždy, keď dôjde k spôsobeniu škody, pričom nárok na odškodné od štátu vzniká, ak došlo k spáchaniu násilného trestného činu. V prípade obetí násilných trestných činov sa pod spôsobením škody rozumie predovšetkým **ujma na zdraví a nemajetková ujma**.

Ujmou na zdraví je akýkoľvek fyzický alebo psychický útok, ktorý smeroval voči obeti. Pod týmto si môžeme predstaviť všetky možné skutočnosti od urážok, nátlaku, obmedzovania slobody a fyzických útokov, ako napr. facky, údery, kopance atď.

Nemajetkovou ujmou sa napr. rozumie poníženie obete, sťaženie spoločenského uplatnenia a pod. Pod pojmom **sťaženie spoločenského uplatnenia** rozumieme, že poškodenie zdravia obete, morálne a/alebo fyzické, má preukázateľne nepriaznivé následky, kvôli ktorým obeť nebude môcť žiť plnohodnotný život ako doteraz. Môže ísť napr. o situáciu, kedy v dôsledku útoku došlo k zlomenine nohy s trvalými následkami a kvôli tomuto zraneniu sa obeť bude ťažšie hľadať vhodnú prácu.

“

“Ujma na zdraví býva dôsledkom činu spôsobeného **násilím**,

nemajetková škoda dôsledkom **sexuálneho zneužívania, znásilnenia, sexuálneho násillia** alebo napr. **obchodovania s ľuďmi.**”

Kto môže požiadať o odškodnenie?

O odškodnenie môžete požiadať, ak ste sa stali obeťou násilného trestného činu a k ujme na zdraví došlo na území SR. Odškodné môže žiadať aj pozostalý, ak bola násilným trestným činom obeť spôsobená smrťou. Pozostalý musí pri uplatňovaní odškodného preukázať vzťah s obeťou. Pozostalými, ktorí si môžu nárok uplatniť, rozumieme súrodencov, rodičov, deti alebo osvojenca, osvojiteľa, ako aj blízku osobu, ktorá žila s obeťou v spoločnej domácnosti, napr. druh alebo družka.

V akom čase je potrebné si náhradu škody uplatniť, aby Vám vznikol nárok na prípadné odškodnenie od štátu?

Na to, aby ste si z dôvodu, že Vám vznikla ujma na zdraví (napr. zlomenina nohy) v dôsledku násilného trestného činu mohli uplatniť nárok na odškodnenie od štátu, je nevyhnutné, aby ste si najskôr uplatnili náhradu škody už v rámci trestného konania u policajta alebo prokurátora. Policajt alebo prokurátor je v každom prípade povinný poučiť Vás o možnosti uplatniť si nárok na náhradu škody. Podmienka uplatniť si náhradu škody v rámci trestného konania neplatí v dvoch prípadoch, a to:

- ➔ ak následkom trestného činu bola smrť osoby (v prípade, ak si nárok uplatňuje pozostalý);
- ➔ ak si nárok na odškodnenie od štátu uplatňuje osoba, na ktorej bol spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi, znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

Kedy vzniká nárok na uplatnenie odškodného od štátu?

Nárok na odškodné od štátu vzniká vtedy, ak došlo k spáchaní násilného trestného činu alebo ak už došlo k začatiu trestného stíhania a výsledky vyšetrovania nevyvolávajú dôvodné pochybnosti o tom, že obeť bola spôsobená ujma. Cez štát sa tento nárok uplatňuje vtedy, ak Vám odškodné nezaplatil páchatel trestného činu, najčastejšie z dôvodu, že nemá peniaze ani majetok alebo nebolo odškodné zaplatené z poisťky. Vždy je podstatné sledovať výrok v rozhodnutí súdu alebo policajta a prokurátora - či a ako bolo rozhodnuté o náhrade škody a kto má škodu hradiť.

Kedy sa môže uplatniť nárok na odškodné od štátu?

Nárok je možné si uplatniť, ak súd o nároku rozhodol v rámci trestného konania a nárok na odškodné je súčasťou rozhodnutia súdu. Súd by v rozsudku mal vždy uviesť, či došlo k spôsobeniu škody alebo nie.

Podľa novely zákona sa však nárok môže uplatniť aj skôr, a to už počas trestného stíhania. Z vyšetrovania musí byť zrejmé, že obeť vznikla ujma na zdraví a o tejto skutočnosti vyšetrovateľ alebo prokurátor vydal rozhodnutie.

Pokiaľ súd v rámci trestného konania o odškodnom nerozhodol a iba uvie-

Na základe čoho sa posudzuje výška odškodného?

Výška odškodného sa posudzuje na základe lekárskeho správneho a znaleckého posudku. Výšku odškodného môže určiť už súd v rozsudku alebo v trestnom rozkaze a pevne stanoví sumu, ktorá sa má vyplatiť. Ak súd sumu neurčí, vychádza sa zo znaleckého posudku, kde je presne stanovená suma podľa bodového hodnotenia znalca. Suma by mala byť vyčíslená v znaleckom posudku. Pokiaľ vznikne nemajetková ujma v dôsledku sexuálneho zneužívania, obchodovania s ľuďmi, znásilnenia atď., má obeť nárok aj na odškodné za nemajetkovú ujmu, a to maximálne do výšky 10-násobku sumy minimálnej mzdy.

Pokiaľ bola obeť v dôsledku násilného trestného činu spôsobená smrťou, pozostalý po obeť má nárok na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu vo výške 25-násobku sumy minimálnej mzdy.

dol, že nárok na náhradu existuje, je potrebné si **podať na príslušný (civilný) súd (najčastejšie je to okresný súd v mieste bydliska obeť) návrh na náhradu škody**. Následne v civilnom konaní súd určí výšku a spôsob náhrady škody. Náklady na súdne konanie sa hradia podľa pomerného úspechu vo veci, t. j. náklady väčšinou platí ten, kto „prehral“ súdny spor. Súd však môže rozhodnúť, že každá zo strán si hradí svoje náklady sama.

Kde sa uplatňuje nárok na odškodné, ak máte rozhodnutie o náhrade škody?

V prvom rade by mal odškodné vyplatiť páchateľ, ale môže nastať situácia, kedy ho páchateľ zaplatiť nemôže, najčastejšie z dôvodu, že nemá peniaze ani majetok. V rámci solidarity s obeťami trestných činov, aby každá obeť bola odškodnená, tento nárok sa uplatňuje cez Ministerstvo spravodlivosti SR. Odškodné vypláca štát.

Dokedy je potrebné si uplatniť odškodné na Ministerstve spravodlivosti SR?

Odškodné sa uplatňuje do jedného roka odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo o odškodnom rozhodnuté. Rozhodnutím sa rozumie rozhodnutie súdu alebo policajta alebo prokurátora.

Aké doklady sú potrebné pri žiadaní o odškodné od štátu?

- vyplnená žiadosť o odškodnenie, ktorá je dostupná na stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Tlačivo nájdete na tomto odkaze:
<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Pomoc-obetiam/Pre-obete/Ako-ziskat-odškodnenie.aspx>.
- právoplatné rozhodnutie súdu (*rozsudok alebo trestný rozkaz*) alebo uznesenie vydané policajtom alebo prokurátorom, ktorým sa prerušilo, odložilo alebo zastavilo trestné stíhanie, ale z vyšetrovania je zrejmé, že došlo k ujme na zdraví. Ak nie je možné priložiť rozhodnutie, je potrebné uviesť aspoň spisovú značku alebo číslo konania, pod ktorým je vec vedená, a orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorý vo veci koná;
- znalecký posudok alebo lekársky posudok. Ten nie je potrebné doložiť, ak je takýto doklad súčasťou vyšetrovacieho alebo súdneho spisu. V takomto prípade je potrebné označiť spisovú značku;
- ak sa uplatňuje odškodné za zomretého, je potrebné preukázať vzťah k obeti (*napr. k žiadosti je potrebné priložiť kópiu rodného listu, sobášneho listu a i.*).

Koľko trvá vydanie rozhodnutia o odškodnom na Ministerstve spravodlivosti SR?

Ministerstvo spravodlivosti SR má na rozhodnutie lehotu štyri mesiace. Lehota sa môže predĺžiť o čas, kedy si Ministerstvo spravodlivosti SR vyžiada podklady k rozhodnutiu od ostatných orgánov.

Na aké prípady sa pomoc od štátu vo forme odškodnenia nevzťahuje?

- ak Vám bola ujma na zdraví v plnej výške uhradená inak (*napr. zo zdravotnej poisťovne, od páchateľa a i.*);
- ak ste boli zároveň páchateľom trestného činu, v súvislosti s ktorým sa považujete za obeť násilného trestného činu (*napr. pri bitke, ktorú ste iniciovali, Vám bola spôsobená ujma na zdraví*);
- ak ste nedali súhlas s trestným stíhaním páchateľa;
- ak ste v trestnom konaní stíhaný ako spoluobvinený.

Na koho sa môžeme obrátiť v prípade ďalších otázok?

Požiadať o pomoc môžete **informačné kancelárie**, ktoré sídlia na okresných úradoch/klientských centrách v každom krajskom meste alebo sa môžete obrátiť na **Centrum právnej pomoci a intervenčné centrá akreditované Ministerstvom spravodlivosti SR**².

Informačné kancelárie poskytujú obeť a potenciálnym obetiam trestných činov **bezplatne a diskrétno**:

- základné informácie o právach obetí trestných činov a o postupoch v trestnom konaní;
- pomoc pri orientácii v možnostiach riešenia situácie súvisiacej s trestným činom a jeho následkami;
- sprostredkovanie služieb a konzultácií s odborníkmi v oblasti právneho usmernenia a podpory, psychologického a sociálneho poradenstva;
- nasmerovanie na špecializované subjekty, ktoré poskytujú nadväznú odbornú pomoc.

² Pozn.: s účinnosťou od novembra 2021.

Kontakty

Pracovníkov informačných kancelárií zastihnete v čase úradných hodín v pondelok až štvrtok od **08:00 do 15:00 hod.** a v piatok v čase od **08:00 do 14:00 hod.**, prípadne ich môžete kontaktovať aj prostredníctvom všeobecnej e-mailovej adresy **pomocobetiam@minv.sk**.

S cieľom priblíženia služieb informačných kancelárií občanom zo vzdialených lokalít boli zriadené detašované pracoviská informačných kancelárií, ktoré sa nachádzajú na okresných úradoch/klientských centrách vo vybraných okresných mestách – Malacky, Dunajská Streda, Levice, Prievidza, Lučenec, Ružomberok, Poprad, Michalovce.

V detašovanom pracovisku je klientom osobne k dispozícii jeden pracovník informačnej kancelárie, a to raz týždenne, vždy v utorok v čase od 8:30 do 15:00 hod. Konzultáciu v detašovanom pracovisku je potrebné si vopred dohodnúť telefonicky, kontaktovaním príslušnej informačnej kancelárie v danom kraji, prípadne zaslaním požiadavky e-mailom na vyššie uvedenú e-mailovú adresu.

Ak máte záujem o osobnú konzultáciu, prosíme Vás o dohodnutie si termínu, aby sme si pre Vás mohli vyčleniť dostatok času a priestoru.

Ak máte záujem o poskytnutie právnej pomoci, môžete kontaktovať Centrum právnej pomoci na tel. č. **0650 105 100** alebo prostredníctvom všeobecnej e-mailovej adresy **info@centrumpravnejpomoci.sk**.

Bližšie informácie a kontakty sú dostupné na webe **www.centrumpravnejpomoci.sk**.

Informačná kancelária pre obete trestných činov

Banská Bystrica
Štefánikovo nábrežie 7, 974 01 B. Bystrica
Tel. č.: **0961/605 790**

Bratislava
Tomášikova 46, 831 03 Bratislava
Tel. č.: **0961/046 014**

Trnava
Kollárova 8, 917 01 Trnava
Tel. č.: **033/556 47 09**

Nitra
Štefánikova trieda 69, 949 01 Nitra
Tel. č.: **037/654 93 24**

Trenčín
Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
Tel. č.: **032/741 12 50**

Žilina
Janka Kráľa 4, 010 01 Žilina
Tel. č.: **041/511 74 25**

Prešov
Levočská 3, 080 01 Prešov
Tel. č.: **051/708 24 58**

Košice
Komenského 52, 040 01 Košice
Tel. č.: **055/600 14 45**

Všetky informácie a kontakty sú dostupné na webe **<https://prevenciakriminality.sk/>**

Aktuálne informácie pravidelne zverejňujeme aj na Facebooku **Prevenčia kriminality**.

POMOC OBETIAM

- trestných činov -

*Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
v každom krajskom meste vytvorilo
informačné kancelárie pre obete trestných činov.*

V ktorých mestách nás nájdete?

Ak sa cítite byť obeťou, sú Vám **BEZPLATNE a DISKRÉTNĚ** poskytnuté základné informácie a usmernenie a sprostredkovaná odborná pomoc v oblasti:

- psychologického poradenstva
- sociálneho poradenstva
- právnej podpory a usmernenia.

Medzi **ZÁKLADNÉ VYBRANÉ PRÁVA** obeť patrí aj:

- právo byť vypočutý,
- právo, aby sa s Vami zaobchádzalo s úctou, rešpektom a citlivo,
- právo na odbornú pomoc,
- právo na informácie v zrozumiteľnej forme,
- právo na odškodnenie.

Usmerníme Vás ako postupovať pri ochrane svojich práv a na koho sa obrátiť.

<https://prevenciakriminality.sk/>